

Nro. 30.

**A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Adult Bétsből Kedden Aprilis 13-dik napján 1813-dik
esztendőben.

A' Tsatázó mezőkről — Frantzia tudósítások.

A' Wéseliő hadi szálláson ilyen Proklamá-
ziót adtak -ki Mártzius' 26-dikán: —

„A' Lippé, Wézer, és Albis torkaik Depar-
tamentjeiknek lakosaikhoz. Ő Felsége a' Nagy
Napoleon Császár, éngemet a' ti védelmezéste-
re küld egy számos ármáával. Az én vezér-
lésem alatt lévők, leg szorosabb fenysítéket tartá-
ni kötelezettek, 's el ne felejtkezzenek arról,
hogy a' Frantzia birodalom' vidékein vannak,
Mint reménlem, ti (lakosok) is megmútatjátok
art nékiek, hogy nem tartjátok őket idegenek-
nek. Megintelek benneteket azon ellenségeink-
nek bünös sugallásaik ellen, a' kik az ország-
ban szerteszélyel járván mindenütt nyughatat-

lanságot gerjesztenek. Már Kurirokat támadtak meg, katonákkal bántak rútul, sőt magános útasokat is megfosztottak. Tsak a' Frantzia birodalom' ditsósságének ellenségei tselekedhetnek e'félétet. Nem soká eltűnnek ezek a' gyávák. A' közönségnek, 's azon seregeknek, mellyet ő Felsége a' Császár reám bízott, bátorsága kívánja ezt. Kötelességem eránt hűséges 's Monarchámnak alattvalója lévén, elévettem minden eszközöket, hogy minden fegyveres öszszetsoportozások fegyveres erő által semmivé tétetessenek, és hogy mind azok, a' kikre réájok bizonyosodik, hogy a' közönséges vagy magános tsendességnek megháborítói legyenek, a' Wéselben, Münsterben, Osnabrückben, és Brémában felállítatott katona biztosságok közzül valamelyik eleibe vitetessenek, és az által haladék nélkül megítéltessenek. Meghívok minden polgári és törvényes tisztségeket, hogy azoknak megtaláltásokon, a' kik az ármádának és a' jó gondolkodású lakosoknak veszedelmekre lehetnének, egész erővel iparkodjanak. El jött az az idő, a' mikor egészszen ki kell a' magok Monarchájok eránt való hűséget mutatni, 's hívatáljaikkal járó kötelességeiket pontossággal telyésíteni. A' birodalomnak minden belső részeiről nagy számmal sietnek a' seregek a' ti segedelmekre, a' mely seregek minden különbség nélkül megtauítják a' mi ellenségeinket arra: Hogy a' nagy birodalom' vidékei büntetés nélkül meg nem sértetnek. Az új győzedelmek nem soká ismét megszerzik néktek azt a' tsendességet, melytől a' gyáva, és háborgást kívánó emberek benneteket ezy szempillautatig megfosztottak vala. A' Császár ő Felsége min-

denre figyelmez, és által lát mindent; tartsátok fenn néki a' ti hűségeteket; az' ő ellenségeinek szerentséjek még soha sokáig nem tartott. —,

„*Vandamme*, Generál-Lieutenant,
Birodalombéli Gróf.

A' 32-dik katona Osztály' fő hadi szállásán, *Brémában*, ilyen Bülletint adtak-ki Mártzius' 25-dikén: —,

„A' *Morand*' osztálya ma útnak indult *Brémából*, hogy az *Albison* túl előre nyomúljon. *Haarburgtól* fogva *Lauenburgig* fog kiterjeszkedni, a' hol annak fő hadi szállása van. A' *St. Cyr* osztálya azonnal utána fog ennek menni, mihelyest két *mobilis* tsapatok, a' mellyek a' támadásban foglalatoskodó *Alsó-Wézeri* helységeket megtisztították, vissza érkeznek. Egyike ezen tsapatoknak gyaníthatóképpen össze fog találkozni ma azzal az ellenséges tsoportal, mellyet az *Anglusok* a' partra kitétek, és a' melly *Bremer*lehéig előre nyomúlt, 's meg fogja ennek mint illik, mutatni az útát. A' *St. Cyr* és *Morand* mozdulásai függésben vannak a' *Vice-Király* által (*Magdeburg* felől) tétetődő mozdulásokkal. Gróf *Lauriston* az *Albis* vize mentiben *Dömitz* felé leindulván, *Magdeburgban* helyet hagyott ő *Császári Hertzegségének*. Mindenek azt mutatják, hogy a' támadólag való tsatázást ismét kezdik a' *Frantzia* seregek. Az *Oroszok* oda hagyták *Hámburgot*, miután ott, költönözéséképpen, mint mondják, 20 milliókat felvettek. A' *Hámburgiak* az ő *Oroszokhoz* szító *Magistratusokkal* egyetemben, siratják azon hibás lépéseket, melynek következeit az ő várossokra nézve nem lehet felszámlálni.“

Mártzius 26-dikán írják a' *Düsseldorfi* újság és egyéb levelek, hogy egy héttől fogva szüntelen takarodtak a' Réuson le felé, Straszburgiól és Mogunziától fogva Wéselig, a' Frantzia fegyveres seregek.

A' Magdeburgi újságban ilyen hadi hirdetés jött ki Mártzius' 30 dikán: — „Minekutánna az ellenség néhány csoportokat az alsó Albis, bal partjára által küldött volna, ezeknek Gen. *Montbrün* 500 lovasokkal, 3 Batalionokkal, és két ágyúkkal eleibe ment. Az Orosz lovasokra éppen akkor talált *Werbennél* (a' Brandenburgi O-Markban, hol a' *Havel* az Albisba szakad), mikor az Albisra által érkeztek, és réájok ütött. A' mi a' víz jobb oldali partján találtatott, mind megölettetett, vagy elfogattatott, vagy a' vízbe kergettetett. Néhány hajók, mellyek emberekkel és lovakkal voltak tele, elsüllyedtek; 200 elesett emberekre hetsülük az ellenség' vesztését. Elfogtunk 17 Kozákokat és 2 tisztet. Generális *Montbrün* azon Kozákok' üzésében foglalatoskodik, a' kik nem mehettek vissza az Albis bal partjára. Költ *Magdeburgban* Mártz. 29-dikén. —

„Gróf *Monthion*, Osztályos Generális, a' Májor Generális Stábjának vezére.

(E' már a' harmadik rendbéli tudósítás a' *Werbeni* történetről; a' két előbbieniek a' 29-dik számú *Magy. Kurir* 431 és 446 lapjain találtatnak).

* * *

Orosz, Német, és Anglus tudósítások.
Orosz Oberster Báró *Tettenborn* ilyen parancsolatot hirdettetett ki *Hamburgban*, Mártzius

26-dikán: — „Mind azok, a' kik a' Frantziák-
kal tovább is egyetértésben fognak maradni, va-
lamint szintén azok a' Németek is, a' kik az el-
lenség által elfoglaltatott Német tartományokban,
a' Frantziáknak egy 's más szükséges dolgokat,
eléséget, szolgáltatnak, mint hazafürlök úgy tar-
tassanak, és hadi ítelőszék eleibe állíttassanak.

Itt következik a' Werbeni történetről a' 4-dik
tudósítás: — A' *Berlinből* Aprilis 2-dikán indult
magános levelek írják, hogy Gen. *Dörnberg*, a'
ki mint tudva van, Mártz. 25-dikén *Sandownál*
az Albison által ment vala, ők de azután orron
ismét vissza jönni kéntelenítetett, magát azolta
a' Gen. *Czernitschew* seregivel össze tsatolta,
's azután Mártz. 29-dikén, együtt ismét által
mentek az Albis bal partjára. A' Frantziák
Stendal felé vonták el magokat: Gen. *Czerni-
tschew* pedig *Untzen* és *Celle* felé intézte útját.“

Az Aprilis 3-dikán költ *Lipsiai* újságban eze-
ket lehet olvasni: A' leg elől jövő Orosz vígyá-
zó csoport Mártz. 31-dikén estvéli 8 órakor beér-
kezett Lipsiába. Aprilis 1-ső napján reggel a'
szélső kapuk Orosz sirázsákkal megrakattatván,
azon napon déiben az előljáró sereg is megér-
kezett oda a' Sándor Császár Szárny - Adjutánsa
Orlow Ur vezérlése alatt. Ezen seregek leg szo-
rosabb fenytéket tartanak. Noha igen nagy so-
kasággal csoportozott körületek össze a' nép,
tsakugyan még sem történt legkisebb rendetlen-
ség is. Az árús boltok nyitva állottak, és min-
den foglalatoskodás a' maga rendje szerint foly-
tattatott.“

A' *Berlini* újság levelek ezeket közlik: —
A' *Stralsundhoz* és *Rügen* saigejére eddig kiszál-

lott *Succus* seregeket 8 ezer embernél többre teszik az onnét érkezett tudósítások. Az ezelőtti fegyveres nép is organizáltatik a' Svécusok Pomeraniájában, melyhezképpent itt is meglehetősen tsatározó sereg állíttatik lábra.

A' *Dresdai* hírd az ott lévő Orosz vezér parantsolatjára 21 órák alatt úgy helyre állíttatott, hogy lovak és ágyúk által vitettettek rajta.

A' Frantzia őrző sereg *Magdeburgból* kiűtven, *Mökkern* nevű kis városig nyomúlt volt, eleséget gyűjtven össze: hanem mint moodják Pruszsus Generális *Borstel* (ilyen kifejezéssel él a' Berlini újság) vissza igazította azt onnét.

A' Pruszsus Király, a' Király' testvére *Henrich*, a' Koronaörökös *Hertzeg*, és Gróf *Wittgenstein*, Mártz. 30-dikán oda hagyták Berlint. A' Király *Boroszlón* által *Kalischba*, a' Korona *Hertzeg* az ármádához a' Gen. *Blücher* hadi szállására, *Princz Henrich* pedig és Gróf *Wittgenstein* ezen utolsónak fő hadi szállására, a' melly most *Beltzighen* (Szakszoniában, *Wittembergá*tól néhány óra távolságra) van, mentek-el.

A' Király Április 2-dikán délutáni 5 órakor érkezett meg *Kalischba*. *Sándor Császár* 3 brányira ment eleibe a' maga Felséges vendégének. A' Császári testőrök és egyéb ott lévő Orosz seregek, fényes parádéval és többszörözött *hurra!* kiáltással fogadták ő Felségét. — Az Orosz fő ármádának mustráját fogják ő Felségek néhány napokig tartani *Kalischnál*, 's azután ez az ármáda is előre fog nyomulni az *Albis* felé. — A' tartalék Orosz seregekről e'képpen szoll ugyantsak a' Berlini újság: — „Bízonyos tudósítások szerint 36 ezer emberekből álló Orosz

sereg, ártillériával felkészülve, Napkeleti Pruszián által folytatta útját erre felé. Az Orosz birodalomhoz tartozó Lengyel ország szélén 90 ezer emberekből álló armáda gyűjtetik össze.

A *Warschauer* szélekről e képpen irtak Márztius 27-dikén: — „A Lublini Departament az Orosz Kormányozónak rendelése szerint 30,000 koretz gabonát (rozstot búzát), 30,000 koretz zabot, 6000 koretz darát, 12,000 mázsa szénát, 3 feles pálinkát és jó számú vágó marhát, tartozik lehető rövidségű idő alatt Warschauba küldeni. A napokban 25,000 Orosz rekruták érkeztek a *Bug* mellől *Lublinba*, a kik egy részint Lublinban maradnak, a többek pedig Warschauba szállíttatnak, a hol ruhát és fegyvert kapnak. *Zamosc* vára körül szünetlen tsinálják az Oroszok a minden féle ostromló sántzokat; még a vidéki parasztokat is oda hajtották dologra; kik között, minthogy a várbeliek szakadatlanul agyuznak ki réájok, sokan meg ölettetnek. Mártz. 24-dikén 100 paraszt szekereket tett semmivé a várbeliek tüze, a mellyek nyalábba kötött veszszt (faschinát) vittek a sántzokhoz.

A Hámburgiak két *Prétort* választottak magoknak, és 6 napokra erőssítették még őket ezen hivataljokban. A polgárok gyűlése össze gyülekezvén azt végezte, hogy a törvényes dolgok, mellyek már folyamatban vannak, még Mártz. utolsó napjáig a Frantzia, azután pedig mind a régi törvények szerint folytatódjanak. A Hámburgi önkéntvállalkozók serege már 300 főből állván, egész munkásságban volt. A polgári testörző sereg 7200 fejekre szaporíttatik. Mártzius 27-dikén délben egy *Mecklenbur-Schwedini* polgári testörző csoport is érkezett - bé oda, a melly 300 emberekből áll. —

Hanft nevű Hámburgi kalmár egy lovas vadász tsoportnak kiállítására ajánlotta magát, melynek maga akar vezérlője lenni; kész pénzben 25,000 Márkokat ajánlott ezen czélra.

A' *Hansatica Légióhoz* tartozó tiszteknek zöld posztó süvegjeken egy kerek czímer szemléltetik, melyben egy kereszt található ilyen körülcással: *Isten velünk.*

Az Anglus tudósításokról azt jegyzik meg újság leveleink, hogy a' *Hámburgi Correspondens* nevű újság, esztendőknék eltelések alatt a' múlt Mártzius' 30-dikán adott ismét legelőbbször, egyenesen *Londonból* vett tudósítást. Ez Mártzius 19-dikén költ *Londonban*, és ez a' foglalatja: — „A' *Petersburgból* Febr. 15-dikén indult levelek jelentik, hogy *Lord Cathcart* Febr. 12-dikén eljött onnét az Orosz Császár fő hadiszállítására, a' Nagy Britannia és Orosz birodalom között való kereskedést illető Kötést hozván oda.“

A' *Berlini* újság szerint a' *Londoni Kurir* jelentti, hogy a' Parlamentumban ilyen kérdést tett *Whitbread* a' Ministerék eleibe: Az a' *Mánifestum*, melyet XVIII-dik *Lajos* intézett a' Frantzia nemzethez, 's a' mely az Anglus levelekben kinyomtatott, az Anglus Ministerék tudtával hirdettetett-e ki? — *Thierney* nevű tag pedig ezt kérdezte ugyan ezen tárgyról: Igaz-e, hogy ezen Mánifestumnak sok nyomtatványai Angliai hadi hajókon küldettettek-e, hogy a' Frantzia partokon terjeszszék vagy széleszszék-e őket? — Minister *Kastreleagh* e'képpen felelt ezen kérdésekre: Ezen Mánifestum a' Ministerék engedelmé nélkül hirdettetett-ki, és ők ennek Frantzia Országban való elterjesztetése felől semmit tudni nem akarnak.

Mártzius 15-dikén így irtak *Londonból*: — „Néhány napok előtt egy útas érkezett ide, a' ki felől azolta tudódott-ki, hogy ez *Austriai Császári Kurir* volt legyen, és a' mi külső dolgokra ügyelő Státus-titokunkhoz hozott követséget. Ez a' történet igen kedves érzékenységet

gerjesztett a' közönségben, 's igen hasznos befolyása volt a' Státus' fundusához. Mi úgy itélünk, hogy ezt a' Kurirt Báró *Wessenberg* küldötte el előre, kinek *Gotthenburgból* való elindulása felől már emlekeztek az Északi Németországi tudósítások.

A' Mártzius 30-dikán költ Párisi Monitör egy Anglus tudósítást adott ki a' Londonban Mártz. 23-dikán költ újság levelekből, jegyzéseket is adván hozzá. Itt következnek, elől a' tudósítás, 's utanna a' jegyzések: —

„Fájdalommal értjük, hogy az Északi Hatalmasságok között nem uralkodik olyan tökéletes egyetértés és egy kézre való dolgozás, a' milyent mi reménlettünk. Egy tsak mostanában megérkezett útastól értjük, hogy a' *Koppenhágai* udvar nem egyezett meg abban, hogy a' maga katona erejét a' *Balticum* tengernek déli partjain tétetendő expeditzóra nézve a' Swétziai seregekkel öszsze tsatolja, — és hogy ezen nemakaráshoz képpest azt lehet várni, hogy ezen két Hatalmasságok egymással öszsze fognak veszni. Gondolják, hogy Swétzia meg fogja próbálni *Norvégiának* elfoglalását, és hogy az Anglus hadi hajók *Seelandiát* körül veszik, vagy talám seregeket is szállítanak ki ezen szigetre (1). —

„A' mi Helgolandból vett tudósításaink Mártzius 19-dikéig, Hámbugból vett tudósításaink pedig Mártz. 15-dikéig szolgálnak. A' Hámbugi kereskedők ismét mind megújították az ő Angliai barátjaikkal való levelezéseiket, 's azt írják némelyek közzülök, hogy ez az 1813-dik esztendőbéli kereskedés, az 1806-dik esztendőbéivel, a' melly igen jó volt, vetélkedni fog (2). Az *Ems* és *Albis* vizeikről 's az ezekkel határos partokról, tsak egy nap' 56 kereskedő hajók érkeztek meg Helgolandhoz. Az áruportékák után való egyszeriben történt nagy kérdezősködés, hirtelenséggel való változást okozott a' vásárban, kivált a' *colonialis* portékáknak árrokra nézve; némely dolgoknak 50 sőt 100 *pro Centóval* is nevedett az árrok. —

„A' kezünkhöz érkezett tudósítások szerint, *Dantzka* még oltalmaztatott: de minden nap várták, hogy feladja magát (3). —

„Az a' hír, hogy Ministeriumunkban vala, melly rész szerint való változás fogna lenni, nem egészen fundamentom nélkül való dolog. Közöseségesen hiszik, hogy *Lord Kastlereagh* beadta a' maga kéredző irását, de a' Régens Princz azt elfogadni nem találta jónak. A' Minister ő urasága azonközben állhatatos a' maga kérése mellett. Egy újságleveliük azt említi, hogy *Sándor Császár* 40,000 embereket ajánlott az Anglus és Spanyol Országlószélekeknek a' Spanyol országban való vélek együtt lejendő dolgozásra, és hogy ezen ajánlás mostanában volna fentolás alatt. Mi igazságnak tartjuk ugyan ezen tudósítást, úgy itélvén azonközben, hogy az ajánlatott seregeknek száma igen sokra tététt. Mi azt hisszük, hogy az Orosz Császár nekünk 5000 embereket ajánlott (4). —

„Azt mondják, hogy a' mi Régens Princzünk egy előkelő személyt akar a' *Nadrág-kőd Rend* czímerével *Sándor Császár*hoz azonnal elküldeni, mihelyest tudósítás érkezik a' felől, hogy ő Császári Felsége Berlinbe megérkezett (5). —

„Mondják, hogy haladék nélkül meg fog az első leveles bör-zsák *Hámburg* felé indítani, 's az *Anglia* és *Hámburg* között való rendszeres postahajók' járása helyreállítatik.“

A' Monitőrnek ezekre tett jegyzései —,

„(1). Deugyan mitsoda egyetértés uralkodhatik is az Északi Hatalmasságok között? Angliának plánuma szerint *Dánia* által adni tartozna *Norvégiát Svétziának*, 's azért a' *Frantzia* birodalom által kellene az ő kárának megfordítottai. Tsinált-é valaha *Anglia* ennél határ nélkül valóbb plánumot? Hogy lehet azt feltenni, hogy egy kabinét, a' melly eddig a' maga tselekedeteiben leg több bétátást mutatott, most egy sly kelep-tze (tör) által engedné magát mefogattatni? Ha a' *Montmartrei* halmokon (*Páris* mellett) szállottak volna is már meg az ellenséges seregek:

még sem fogna a' Frantzia birodalommal *Constitutzió* szerént öszszetsátóltatott tartományokból, tsak egy falú is másnak engedtetni! Azt akarnák tehát, hogy *Dánia* tsak semmiért, és tsak semmiért, tegye az említett áldozatot. — Oda adná *Norvégiát*, holott bizonyos lehetne a' felől, hogy azért az ő kára soha vissza nem fogna térítettni. Nem szólván a' Királynak egyenes indulatjáról és természeti tulajdonságáról, kivel tsak annak meggondolása is ellenkezik, hogy abból, a' mi szövetségesétől elvétetődne, osztózzék, tudja a' Dánus nép, a' maga durva de egészséges okossága mellett azt, hogy a' Frantzia nemzet nem azok között való, kik a' magokétől meg fosztatnak, és hogy tsak az esztelenek kívánhatják annak gyűlölségét és bosszúállását magokra vonni. —

„(2). Akkor olyan együgyűek voltunk, hogy megelégedtünk azon 16 milliókkal, mellyekkel a' Hamburgi kereskedők a' nállok találtatott Angliai portékákat megváltották. Most másképpen fogunk bánni. —

„(3). A' ti tudósításaitok szerént Dantzka már régen fel adta magát. Nem soká meg fog ott jelenni a' Frantzia ármáda: de ha szintén fél esztendő alatt oda nem érkezne is, még sem kellene féltetni ezt az erősséget. —

„(4). Szép újság! Sándor Császárnak magának szüksége van a' maga seregeire. Elmúltak a' ti örvendezéseknek szempillantatai; mi fel kezdettünk serkenni; az oroszlány szunnyadozott, ti pedig azt gondoltátok, hogy meghalt. —

„(5). No tsak siessetek véle!

Leg újabb újságok.

Frantzia tudósítások: — Arról a' mi feljebb a' 449-dik lapon a' Frantzia Bülletinben a' két *mobilis* tsapatokról íratott, így írnak Bremából a' Wéser torka Departamentjebéli újságban Mártz. 26 dikán: — „Eppen most igen megoyugtató tudósítást vevénk az Alsó Wézeri környékekről. A' *Blexent* és *Karlsburgi* batteriák (a' *Wéser* torka mellett) a' partokon álló ágyúzó-

által, kikre ezen batteriáknak őrzése bízattatott vala, a' feltámadott parasztságnak gyalázatosan által adattatván, azokat az Anglusok elfoglalták vala. — Ide küldettettek volt el az említett két mobilis tsapatok, hogy ezeket a' batteriákat vissza vegyék. Az egyik tsapat, a' melly *Bremerlehe* felé vette útját, ezt a' kis várost a' mellette lévő *Karlsburgal* együtt, az elleaségnek nagy száma mellett is vissza vette. Elesett 19 Anglus és 1 tiszt; elfogattak 14 Anglusok tisztjekkel együtt; elvesztettek 2 zászlót és 2 ágyút; elesett a' tsatában 150 paraszt; azután agyon lövettettek 80 paraszton, azért, hogy fegyveres kézzel találtattak meg; hasonlóképpen agyon lövettettek 12, részszerént pariózó ágyúzó részszerént 7-dik cohorsbeli katonák, a' kik elszöktek volt és most a' batteriában elfogattak. Űzőbe vétettettek a' szaladók, és mind azok haladéknélkül elveszik tseikedetek jutalmát, a' kik fegyveresen találtatnak 's fogattatnak el." — Későbbre u. m. Mártz. 29-dikén így írtak ezen történetekről ugyantsak Bremából: — „A' *Blexeni* batteriákat is elfoglalták a' fegyveres vámosok, a' kik a' bal felé küldetett tsapatnak előljáró csoportját formálják. Ágyúit, zászlóit, és állását, elvesztette az ellenség; emberei is fogattak el, 's a' többi.

Prusszus tudósítások, a' Berlíni újságból
— A' Mártz. 28-dikén indult Hámburgi levelek szerént a' Gen. Morand és St. Cyr seregeiknek egy osztálya 27-dikben (Haarburgtól 3 mérföldnyire) *Todstaedtnél*, egy más tsapatja pedig *Rotenbergnél* és *Ottersbergnél* állott; azt hitték azonközben, hogy a' Gen. *Dörnberg* és *Czernitschew* közeledésekre nézve, kiknek az *Albison* való által menetelek közelébről említettett, 's mellyekről azt tartják, hogy eddig magokat *Oberster Tettenbornal* össze tsatolhatták, magokat az említett Frantzia tsapatok ismét vissza fognak vonni Bréma felé.

Oberster *Tettenbornak* Generálisi Diplomát parancsolt küldettetni az Orosz Császár.